

Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA CURȚII (Camera întâi)

5 iulie 2018*

„Trimitere preliminară – Procedură preliminară de urgență – Articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții – Proceduri comune pentru acordarea și retragerea protecției internaționale – Directiva 2013/32/UE – Articolul 46 alineatele (6) și (8) – Cerere de protecție internațională vădit nefondată – Dreptul la o cale de atac efectivă – Permisivitatea de a rămâne pe teritoriul unui stat membru – Directiva 2008/115/CE – Articolele 2, 3 și 15 – Ședere ilegală – Luare în custodie publică”

În cauza C-269/18 PPU,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Raad van State (Consiliul de Stat, Țările de Jos), prin decizia din 19 aprilie 2018, primită de Curte la 19 aprilie 2018, în procedura

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

împotriva

C,

și

J,

S

împotriva

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, președinte de cameră, domnii C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot (raportor), A. Arabadjiev și E. Regan, judecători,

avocat general: N. Wahl,

grefier: A. Calot Escobar,

având în vedere cererea instanței de trimitere din 19 aprilie 2018, primită de Curte la 19 aprilie 2018, de judecare a trimiterii preliminare potrivit procedurii de urgență, în conformitate cu articolul 107 din Regulamentul de procedură al Curții,

* Limba de procedură: neerlandeza.

având în vedere decizia din 15 mai 2018 a Camerei întâi de admitere a acestei cereri,
dă prezenta

Ordonanță

- 1 Cererea de decizie preliminară are ca obiect interpretarea articolului 2 din Directiva 2008/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală (JO 2008, L 348, p. 98), precum și a articolului 46 alineatul (6) litera (a) și a articolului 46 alineatul (8) din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60).
- 2 Această cerere a fost prezentată în cadrul a trei litigii, primul, între Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (secretarul de stat pentru Justiție și Securitate, Țările de Jos) (denumit în continuare „secretarul de stat”), pe de o parte, și C, pe de altă parte, iar al doilea și al treilea litigiu, între J și S, pe de o parte, și secretarul de stat, pe de altă parte, referitoare la legalitatea măsurilor de luare în custodie publică adoptate împotriva lui C, a lui J și a lui S după respingerea cererilor lor de protecție internațională ca vădit nefondate în sensul articolului 32 alineatul (2) și al articolului 46 alineatul (6) litera (a) din Directiva 2013/32.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2008/115

- 3 Potrivit considerentelor (9) și (12) ale Directivei 2008/115:

„(9) În conformitate cu Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat [(JO 2005, L 326, p. 13, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 242)], un resortisant al unei țări terțe care a făcut o cerere de azil într-un stat membru nu ar trebui considerat ca aflându-se în situație de ședere ilegală pe teritoriul statului membru respectiv până la intrarea în vigoare a unei decizii negative cu privire la cerere sau a unei decizii de încetare a dreptului de ședere în calitate de solicitant de azil.

[...]

(12) Ar trebui abordată situația resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală, dar care nu pot face încă obiectul unei îndepărtări. [...]”

- 4 Articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2008/115 dispune:

„Prezenta directivă se aplică resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală pe teritoriul unui stat membru.”

5 Articolul 3 din această directivă este formulat după cum urmează:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[...]

2. «ședere ilegală» înseamnă prezența pe teritoriul unui stat membru a unui resortisant al unei țări terțe, care nu îndeplinește sau nu mai îndeplinește condițiile de intrare, astfel cum sunt stabilite la articolul 5 din Codul Frontierelor Schengen, sau alte condiții de intrare, ședere sau reședință în acel stat membru;
3. «returnare» înseamnă procesul de întoarcere a unui resortisant al unei țări terțe – fie prin respectarea voluntară a unei obligații de returnare, fie prin aplicarea forțată a acesteia – în:
 - țara de origine, sau
 - o țară de tranzit în conformitate cu acordurile comunitare sau bilaterale de readmisie sau alte acorduri, sau
 - o altă țară terță, în care resortisantul în cauză al unei țări terțe decide în mod voluntar să se întoarcă și în care acesta va fi acceptat;
4. «decizie de returnare» înseamnă decizia sau orice alt act de natură administrativă sau judiciară prin care șederea unui resortisant al unei țări terțe este stabilită sau declarată ca fiind ilegală și prin care se impune sau se stabilește obligația de returnare;

[...]”

6 Articolul 6 din directiva respectivă, intitulat „Decizia de returnare”, prevede:

„(1) Statele membre emit o decizie de returnare împotriva oricărui resortisant al unei țări terțe aflat în situație de ședere ilegală pe teritoriul lor, fără a aduce atingere excepțiilor menționate la alineatele (2)-(5).

[...]

(4) Statele membre pot decide în orice moment să acorde un permis de ședere autonom sau orice altă autorizație care conferă un drept de ședere, din motive de compasiune, umanitare sau de altă natură, unui resortisant al unei țări terțe aflat în situație de ședere ilegală pe teritoriul lor. În acest caz, nu se emite nicio decizie de returnare. În cazul în care a fost deja eliberată o decizie de returnare, aceasta este retrasă sau suspendată pe durata de valabilitate a permisului de ședere sau a unei alte autorizații care conferă un drept de ședere.

[...]

(6) Prezenta directivă nu interzice statelor membre să adopte o decizie privind încetarea șederii legale, împreună cu o decizie de returnare și/sau o decizie de îndepărtare și/sau o interdicție de intrare în cadrul unei singure decizii sau act administrativ sau judiciar, conform prevederilor legislațiilor lor naționale, fără a aduce atingere garanțiilor procedurale disponibile în temeiul capitolului III și în temeiul altor dispoziții pertinente din dreptul comunitar și național.”

7 Articolul 13 alineatele (1) și (2) din aceeași directivă dispune:

„(1) Resortisantului în cauză al unei țări terțe i se acordă posibilitatea unei căi de atac efective împotriva deciziilor referitoare la returnare, astfel cum se menționează la articolul 12 alineatul (1), în fața unei autorități judiciare sau administrative competente sau în fața unui organ competent alcătuit din membri imparțiali și care beneficiază de garanții de independență.

(2) Autoritatea sau organul menționate la alineatul (1) dețin competențe în ceea ce privește revizuirea deciziilor referitoare la returnare, astfel cum se menționează la articolul 12 alineatul (1), inclusiv posibilitatea suspendării temporare a executării acestora, cu excepția cazului în care suspendarea este deja aplicabilă în temeiul legislației naționale.”

8 Articolul 15 din Directiva 2008/115 prevede:

„(1) Cu excepția cazului în care se pot aplica în mod eficient alte măsuri suficiente, dar mai puțin coercitive într-un caz concret, statele membre pot ține în custodie publică un resortisant al unei țări terțe care face obiectul unor proceduri de returnare doar în vederea pregătirii procesului de returnare și/sau în vederea desfășurării procesului de îndepărtare, în special în cazul în care:

(a) există riscul de sustragere sau

(b) resortisantul în cauză al unei țări terțe evită sau împiedică pregătirea returnării sau procesul de îndepărtare.

Orice măsură de luare în custodie publică este pentru o perioadă cât mai scurtă cu putință și se menține numai pe durata desfășurării și executării, în mod adecvat, a dispozițiilor de îndepărtare.

[...]

(5) Luarea în custodie publică se menține pe toată durata în care se îndeplinesc condițiile stabilite la alineatul (1) și în măsura în care este necesar pentru a asigura punerea în aplicare cu succes a măsurii de îndepărtare. Fiecare stat membru stabilește o perioadă limitată de custodie publică, care nu poate depăși șase luni.

(6) Statele membre nu pot extinde perioada menționată la alineatul (5) decât cu o perioadă limitată de timp, care să nu depășească o perioadă suplimentară de 12 luni, în conformitate cu legislația sa națională, în cazurile în care, în pofida tuturor eforturilor rezonabile depuse de către acestea, este probabil ca operațiunea de îndepărtare să dureze mai mult, datorită:

(a) lipsei de cooperare a resortisantului în cauză al unei țări terțe sau

(b) întârzierilor în obținerea documentației necesare din partea țărilor terțe.”

Directiva 2013/32

9 Articolul 1 din Directiva 2013/32 dispune:

„Scopul prezentei directive este de a stabili proceduri comune de acordare și retragere a protecției internaționale în temeiul Directivei 2011/95/UE [a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9)].”

10 Articolul 31 alineatul (8) din Directiva 2013/32 este formulat după cum urmează:

„Statele membre pot prevedea accelerarea unei proceduri de examinare în conformitate cu principiile și garanțiile fundamentale din capitolul II și/sau efectuarea acesteia la frontieră sau în zonele de tranzit, în conformitate cu articolul 43, în cazul în care:

- (a) solicitantul, la depunerea cererii și prezentarea faptelor, a invocat doar aspecte care nu sunt relevante pentru a se examina dacă îndeplinește sau nu condițiile necesare pentru a fi beneficiar de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95]; sau
- (b) deoarece solicitantul provine dintr-o țară de origine sigură în sensul prezentei directive; sau
- (c) solicitantul a indus în eroare autoritățile în ceea ce privește identitatea și/sau cetățenia sa și/sau autenticitatea documentelor sale, prezentând informații sau documente false ori ascunzând informații și documente relevante care ar fi putut avea o influență nefavorabilă asupra deciziei, sau
- (d) există probabilitatea ca solicitantul să fi distrus sau îndepărtat, cu rea-credință, acte de identitate sau documente de călătorie care ar fi contribuit la stabilirea identității sau a cetățeniei sale; sau
- (e) solicitantul a făcut declarații în mod clar incoerente și contradictorii, în mod clar false sau în mod evident puțin plauzibile care contrazic informații suficient de bine verificate privind țara de origine, făcând, astfel, în mod clar neconvingătoare cererea sa în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor pentru a fi beneficiar de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95]; sau
- (f) solicitantul a introdus o cerere ulterioară de protecție internațională care nu este inadmisibilă în conformitate cu articolul 40 alineatul (5); sau
- (g) solicitantul depune o cerere numai pentru a întârzia sau a împiedica punerea în executare a unei decizii anterioare sau iminente care ar duce la expulzarea sa; sau
- (h) solicitantul a intrat pe teritoriul statului membru în mod ilegal sau și-a prelungit ilegal șederea și, fără un motiv valabil, fie nu s-a prezentat la autorități, fie nu și-a depus cererea de protecție internațională cât mai curând posibil, având în vedere circumstanțele intrării sale pe teritoriu, sau
- (i) solicitantul refuză să respecte obligația de a i se lua amprente în conformitate cu Regulamentul [(UE) nr. 603/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind instituirea sistemului «Eurodac» pentru compararea amprentelor digitale în scopul aplicării eficiente a Regulamentului (UE) nr. 604/2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid și privind cererile autorităților de aplicare a legii din statele membre și a Europol de comparare a datelor Eurodac în scopul asigurării respectării aplicării legii și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1077/2011 de instituire a Agenției europene pentru gestionarea operațională a sistemelor informatice la scară largă, în spațiul de libertate, securitate și justiție (JO 2013, L 180, p. 1)], sau
- (j) solicitantul poate fi considerat, din motive întemeiate, un pericol pentru securitatea națională sau ordinea publică a statului membru ori solicitantul a fost expulzat forțat din motive grave de securitate publică și ordine publică în conformitate cu legislația internă.”

11 Articolul 32 din Directiva 2013/32 prevede:

„(1) Fără a aduce atingere articolului 27, statele membre pot considera o cerere ca nefondată numai în cazul în care autoritatea decizională a stabilit că solicitantul nu îndeplinește condițiile pentru obținerea de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95].

(2) În cazul cererilor nefondate în care se aplică oricare dintre situațiile enumerate la articolul 31 alineatul (8), statele membre pot de asemenea să considere o cerere ca vădit nefondată în cazul în care este definită ca atare în legislația internă.”

12 Potrivit articolului 46 din Directiva 2013/32:

„[...]

(5) Fără a aduce atingere alineatului (6), statele membre permit solicitanților să rămână pe teritoriu până la expirarea termenului de prescripție privind exercitarea dreptului lor la o cale de atac efectivă și, în cazul în care acest drept a fost exercitat în termenul respectiv, până la soluționarea căii de atac.

(6) În cazul unei decizii

(a) de a considera o cerere vădit nefondată în conformitate cu articolul 32 alineatul (2) sau nefondată după examinarea în conformitate cu articolul 31 alineatul (8), cu excepția cazurilor în care respectiva decizie se bazează pe circumstanțele menționate la articolul 31 alineatul (8) litera (h);

[...]

o instanță judecătorească are competența de a hotărî dacă solicitantul poate rămâne sau nu pe teritoriul statului membru, fie la cererea solicitantului în cauză, fie din proprie inițiativă, în cazul în care decizia luată are drept consecință încetarea dreptului solicitantului de a rămâne în statul membru și când, în asemenea cazuri, dreptul de a rămâne în statul membru până la soluționarea căii de atac nu este prevăzut în legislația internă.

[...]

(8) Statele membre permit solicitantului să rămână pe teritoriu până la terminarea procedurii prin care se decide dacă solicitantul poate rămâne sau nu pe teritoriu, astfel cum se prevede la alineatele (6) și (7).

[...]”

Dreptul olandez

13 Articolul 8 din Legea din 2000 privind străinii (Vreemdelingenwet 2000) prevede:

„Solicitantul se află în situație de ședere legală în Țările de Jos doar:

[...]

h. până la adoptarea unei decizii privind declarația de opoziție sau calea de atac exercitată, dacă prezenta lege, o dispoziție adoptată în temeiul acesteia sau o hotărâre judecătorească dispune că solicitantul nu trebuie expulzat atâta timp cât nu s-a adoptat o decizie referitoare la cerere;

[...]”

14 Articolul 59 alineatul 1 din legea menționată are următorul cuprins:

„1. Dacă există interese legate de ordinea publică sau de securitatea națională impun aceasta, secretarul de stat poate să decidă luarea în custodie publică, în vederea expulzării, a solicitantului care:

- a. nu se află în situație de ședere legală;
- b. se află în situație de ședere legală în conformitate cu articolul 8 literele (f), (g) și (h), fără a fi un solicitant în sensul articolelor 59a și 59b;

[...]”

15 Potrivit articolului 59 alineatul 5 din Legea din 2000 privind străinii, perioada de luare în custodie publică nu depășește șase luni, fără a se aduce atingere alineatului 4.

16 Articolul 59 alineatul 6 din Legea privind străinii din 2000 prevede că, prin derogare de la alineatul 5 și fără a aduce atingere alineatului 4 al acestui articol, perioada de luare în custodie publică în conformitate cu alineatul 1 al aceluiași articol poate fi prelungită cu maximum douăsprezece luni suplimentare dacă, în pofida tuturor eforturilor rezonabile, expulzarea necesită eventual mai mult timp din cauza lipsei de cooperare din partea străinului în ceea ce privește expulzarea sa sau a lipsei documentelor necesare în acest scop care trebuie să fie trimise de țări terțe.

17 Articolul 59b din legea respectivă dispune:

„1. În cazul unui solicitant aflat în situație de ședere legală în temeiul articolului 8 literele f), g) sau h), în măsura în care este vorba despre o cerere de eliberare a unui permis de ședere în sensul articolului 28, secretarul de stat poate dispune luarea în custodie publică dacă:

- a. luarea în custodie publică este necesară pentru a stabili identitatea sau cetățenia solicitantului;
- b. luarea în custodie publică este necesară pentru a colecta datele necesare pentru aprecierea unei cereri de permis de ședere temporară în sensul articolului 28, în special în cazul în care există un risc de sustragere.
- c. solicitantul:
 - 1 este luat în custodie publică în cadrul unei proceduri de returnare în temeiul Directivei privind returnarea;
 - 2 a avut deja posibilitatea de a beneficia de procedura de azil și
 - 3 există motive rezonabile pentru a considera că acesta a prezentat cererea de protecție internațională cu unicul scop de a întârzia sau de a împiedica executarea deciziei de returnare; sau
- d. solicitantul constituie o amenințare la adresa securității naționale sau a ordinii publice în sensul articolului 8 alineatul (3) litera (e) din Directiva [2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (JO 2013, L 180, p. 96)].

[...]”

18 Articolul 82 din aceeași lege prevede:

„1. Efectele unei decizii referitoare la un permis de ședere sunt suspendate până la expirarea termenului în care poate fi atacată sau, în cazul exercitării unei căi de atac, până la soluționarea acesteia.

2. Alineatul 1 nu se aplică dacă:

[...]

c. cererea este respinsă ca vădit nefondată în conformitate cu articolul 30b, cu excepția articolului 30b alineatul 1 litera h);

[...]

6. Se pot stabili norme mai detaliate prin intermediul sau în virtutea unei măsuri generale de administrare în ceea ce privește acordarea sau neacordarea dreptului de ședere în Țările de Jos până la adoptarea unei decizii în legătură cu cererea de măsuri provizorii.”

19 În conformitate cu articolul 7.3 din Decretul privind străinii din 2000 (Vreemdelingenbesluit 2000):

„1. Dacă o cerere de măsuri provizorii este introdusă în scopul de a evita realizarea expulzării înainte de a se statua asupra căii de atac exercitate împotriva unei decizii adoptate în contextul unei cereri de permis de ședere în sensul articolului 28 din [Legea privind străinii din 2000], solicitantul are dreptul să rămână în țară până la adoptarea deciziei referitoare la cererea în cauză.

[...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

20 Litigiul principal privește trei resortisanți ai unor țări terțe, și anume C, J și S, ale căror cereri de protecție internațională au fost respinse de secretarul de stat ca vădit nefondate în sensul articolului 32 alineatul (2) din Directiva 2013/32 și care, ulterior, au fost luați în custodie publică pentru pregătirea returnării lor, în conformitate cu articolul 59 alineatul (1) litera (a) din Legea privind străinii din 2000 care transpune articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2008/115.

21 Din dosarul aflat la dispoziția Curții reiese că, de fapt, exercitarea unei căi de atac împotriva deciziei de respingere ca vădit nefondate a cererilor de protecție internațională prezentate de resortisanții țărilor terțe nu are efect suspensiv. Totuși, ei se pot adresa instanței pentru a obține permisiunea să rămână pe teritoriul olandez până la soluționarea căilor de atac și pot rămâne pe teritoriul respectiv până când se statuează asupra acestei cereri de măsuri provizorii.

22 Cererea de protecție internațională introdusă de C la 23 noiembrie 2011 a fost respinsă la 11 aprilie 2017. C a fost luat în custodie publică în același an la 13 aprilie. Întrucât, în primă instanță, s-a constatat că măsura de luare în custodie publică menționată a avut un temei juridic incorrect, secretarul de stat a formulat apel la Raad van State (Consiliul de Stat, Țările de Jos).

23 La 31 iulie 2017, rechtbank Den Haag, zittingsplaats Zwolle (Tribunalul de la Haga, întrunit la Zwolle, Țările de Jos) a respins cererea de măsuri provizorii formulată de C, care a fost îndepărtat la 15 august 2017.

24 Cererea de protecție internațională introdusă de J la 13 septembrie 2017 a fost respinsă la 24 octombrie 2017. În aceeași zi, J a fost luat în custodie publică. Întrucât legalitatea acestei măsuri a fost confirmată în primă instanță, J a formulat apel la Raad van State (Consiliul de Stat).

- 25 La 29 martie 2018, rechtbank Den Haag, zittingsplaats Rotterdam (Tribunalul de la Haga, întrunit la Rotterdam, Țările de Jos) a admis calea de atac introdusă de J împotriva menținerii măsurii de luare în custodie publică. Instanța respectivă a arătat în acest sens că, la 12 martie 2018, J se afla în custodie publică de șase luni în mod neîntrerupt și că secretarul de stat nu a realizat o evaluare comparativă a intereselor legate de menținerea în custodie publică.
- 26 Cererea de protecție internațională introdusă de S la 17 iunie 2017 a fost respinsă la 6 noiembrie 2017. La 6 decembrie 2017, S a fost luat în custodie publică. Întrucât, în primă instanță, a fost confirmată legalitatea măsurii în cauză, S a formulat apel la Raad van State (Consiliul de Stat).
- 27 În urma unei cereri de clarificări adresate instanței de trimitere în conformitate cu articolul 101 din Regulamentul de procedură al Curții, această instanță a informat Curtea că, prin decizia din 14 decembrie 2017, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii de la rechtbank Den Haag (Tribunalul de la Haga, Țările de Jos) a respins cererea de măsuri provizorii formulată de S. În consecință, „nu este necesară raportarea luării [sale] în custodie publică”.
- 28 Raad van State (Consiliul de Stat) a arătat că C, J și S au fost luați în custodie publică în temeiul articolului 59 alineatul (1) litera (a) din Legea privind străinii din 2000, care transpune articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2008/115 și că, pentru a putea fi aplicat în mod valabil temeiul juridic menționat, era necesar ca persoanele interesate să se afle în situație de ședere ilegală în sensul articolului 3 din Directiva 2008/115.
- 29 În plus, instanța de trimitere a observat că, potrivit dreptului olandez, persoana care exercită o cale de atac împotriva unei decizii de respingere ca vădit nefondată a cererii sale de protecție internațională se află în situație de ședere ilegală, întrucât, în conformitate cu articolul 82 alineatul 2 litera c) din Legea privind străinii din 2000, care transpune articolul 46 alineatul (6) litera (a) din Directiva 2013/32, exercitarea unei căi de atac împotriva unei asemenea decizii nu are în mod automat efect suspensiv.
- 30 Desigur, în temeiul articolului 7.3 alineatul 1 din Decretul privind străinii din 2000, care transpune articolul 46 alineatul (8) din Directiva 2013/32, un resortisant al unei țări terțe a cărui cerere de protecție internațională a fost respinsă ca vădit nefondată poate solicita măsuri provizorii care să îi permită să rămână pe teritoriul Țărilor de Jos. În acest caz, dreptul olandez îi permite să rămână pe teritoriul respectiv până la soluționarea acestei cereri. Totuși, șederea sa nu poate fi considerată legală decât în urma deciziei judecătorului delegat cu luarea măsurilor provizorii de admitere a cererii de măsuri provizorii.
- 31 Potrivit instanței de trimitere, nu este exclus ca dispozițiile naționale menționate astfel interpretate să fie contrare dreptului Uniunii, în special articolului 46 alineatele (6) și (8) din Directiva 2013/32, interpretat din perspectiva articolului 46 alineatul (5) din aceeași directivă. Astfel, la punctul 55 din Concluziile prezentate la 15 iunie 2017 în cauza Gnandi (C-181/16, EU:C:2017:467), avocatul general Mengozzi a considerat că rezultă în mod clar din punctele 44-49 din Hotărârea din 30 mai 2013, Arslan (C-534/11, EU:C:2013:343), că „un resortisant al unei țări terțe, solicitant de azil, nu poate fi considerat ca aflându-se în situație de ședere ilegală pe teritoriul statului membru în care a introdus cererea de protecție internațională atât timp cât un drept de a rămâne pe acest teritoriu – până la finalizarea procedurii privind această cerere – îi este recunoscut, fie de dreptul Uniunii, fie de dreptul național”.
- 32 Astfel, Raad van State (Consiliul de Stat) consideră că, pentru a decide dacă, în cauzele aflate pe rolul său, măsurile de luare în custodie publică au fost adoptate în mod legal, este necesar să se stabilească dacă permisiunea de a rămâne pe teritoriu acordată de un stat membru în conformitate cu articolului 46 alineatul (8) din Directiva 2013/32 se opune considerării șederii persoanei interesate ca fiind ilegală atât timp cât nu a fost soluționată cererea sa de măsuri provizorii.

33 În aceste condiții, Raad van State (Consiliul de Stat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) În cazul în care o autoritate decizională a respins o cerere de protecție internațională drept vădit nefondată, în sensul articolului 46 alineatul (6) litera (a) din Directiva [2013/32], iar, în temeiul dreptului național, acțiunea în fața unei instanțe judecătorești împotriva acestei decizii de respingere nu are efect suspensiv automat, articolul 46 alineatul (8) din această directivă trebuie interpretat în sensul că simpla introducere a unei cereri de măsuri provizorii are drept consecință faptul că solicitantul nu se mai află în situație de ședere ilegală pe teritoriul statului membru, în sensul articolului 3 din Directiva [2008/115] și, prin urmare, intră în sfera de aplicare a Directivei [2013/33]?

2) Pentru a răspunde la întrebarea 1), este important că dreptul național – ținând seama de principiul nereturnării – prevede că solicitantul nu va fi îndepărtat înainte ca o instanță judecătorească să fi decis, la cerere, că nu se poate aștepta soluționarea acțiunii împotriva deciziei de respingere a protecției internaționale?”

Cu privire la procedura de urgență

34 Instanța de trimitere a solicitat soluționarea prezentei trimiteri preliminare conform procedurii preliminare de urgență prevăzute la articolul 107 din Regulamentul de procedură.

35 În susținerea cererii sale, instanța respectivă a arătat că, în prezent, S se află în custodie publică. Ea a observat, în acest sens, că, dacă răspunsul la prima întrebare preliminară va fi acela că, în urma introducerii cererii sale de măsuri provizorii, S se afla în situație de ședere legală pe teritoriul olandez, măsura de luare în custodie prevăzută la articolul 59 alineatul (1) litera (a) din Legea din 2000 privind străinii ar fi fost adoptată în mod eronat.

36 În această privință trebuie să constatăm, în primul rând, că prezenta cerere de decizie preliminară, care are ca obiect interpretarea Directivelor 2008/115 și 2013/32, ridică probleme care intră sub incidența părții a treia titlul V din Tratatul FUE. Prin urmare, ea este susceptibilă de a fi judecată potrivit procedurii preliminare de urgență prevăzute la articolul 23a din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și la articolul 107 din Regulamentul său de procedură.

37 În al doilea rând, este important de constatat că, la data examinării cererii având ca obiect judecarea prezentei trimiteri preliminare potrivit procedurii preliminare de urgență, S se afla în custodie publică și că soluționarea litigiului principal poate avea drept efect încetarea imediată a privării sale de libertate.

38 În schimb, întrucât C a fost îndepărtat de pe teritoriul olandez, iar J nu se mai află în custodie publică, procedura preliminară de urgență nu se justifică în cazul lor.

39 Ținând cont de cele de mai sus și având în vedere situația solicitantului S, Camera întâi a Curții a decis la 15 mai 2018, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, să admită cererea instanței de trimitere privind judecarea prezentei trimiteri preliminare potrivit procedurii preliminare de urgență.

Cu privire la întrebările preliminare

40 În temeiul articolului 99 din Regulamentul de procedură, atunci când o întrebare formulată cu titlu preliminar este identică cu o întrebare asupra căreia Curtea s-a pronunțat deja, atunci când răspunsul la o astfel de întrebare poate fi în mod clar dedus din jurisprudență sau atunci când răspunsul la

întrebarea formulată cu titlu preliminar nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile, Curtea poate oricând, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, să decidă să se pronunțe prin ordonanță motivată.

- 41 Este necesar să se facă aplicarea acestei dispoziții în cadrul prezentei trimiteri preliminare.
- 42 Instanța de trimitere, plecând de la principiul că poate fi luată în custodie publică doar o persoană care se află în situație de ședere ilegală pe teritoriul național, ridică problema dacă Directiva 2008/115 trebuie interpretată în sensul că un resortisant al unei țări terțe care a introdus o acțiune împotriva deciziei prin care cererea sa de protecție internațională a fost respinsă ca fiind vădit nefondată este necesar să fie considerat rezident legal pe acest teritoriu din moment ce, în temeiul articolului 46 alineatul (8) din Directiva 2013/32, trebuie să fie autorizat să rămână pe teritoriu până la soluționarea procedurii prin care se decide dacă i se permite sau nu să rămână, în așteptarea unei hotărâri pe fond. În cazul unui răspuns afirmativ, Directiva 2008/115 s-ar opune atunci unei reglementări naționale precum cea din cauza principală care prevede că o asemenea persoană se află în situație de ședere ilegală și, în consecință, permite luarea sa în custodie publică.
- 43 Astfel, prin intermediul întrebărilor sale preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directivele 2008/115 și 2013/32 trebuie interpretate în sensul că se opun ca resortisantul unei țări terțe a cărui cerere de protecție internațională a fost respinsă în primă instanță de autoritatea administrativă competentă ca vădit nefondată să fie luat în custodie publică în scopul îndepărtării sale dacă, în conformitate cu articolul 46 alineatele (6) și (8) din Directiva 2013/32, el poate să rămână în mod legal pe teritoriul național până când se statuează asupra acțiunii sale privind dreptul de a rămâne pe teritoriul în cauză în așteptarea soluționării acțiunii introduse împotriva deciziei de respingere a cererii sale de protecție internațională.
- 44 Potrivit articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2008/115, aceasta se aplică resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală pe teritoriul unui stat membru. Articolul 6 alineatul (1) din directiva menționată prevede că, în principiu, statele membre emit o decizie de returnare împotriva oricărui resortisant al unei țări terțe aflat în situație de ședere ilegală pe teritoriul lor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctul 37).
- 45 Rezultă din definiția „șederii ilegale”, care figurează la articolul 3 punctul 2 din aceeași directivă, că orice resortisant al unei țări terțe care este prezent pe teritoriul unui stat membru fără să îndeplinească condițiile de intrare, de ședere sau de reședință în acesta se află, în virtutea acestui unic fapt, în situație de ședere ilegală (Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctul 39).
- 46 Este adevărat că, la punctele 47 și 49 din Hotărârea din 30 mai 2013, Arslan (C-534/11, EU:C:2013:343), Curtea a statuat că permisiunea de a rămâne pe teritoriu în scopul exercitării efective a unei căi de atac împotriva respingerii cererii de protecție internațională se opune aplicării Directivei 2008/115 în cazul resortisantului unei țări terțe care a introdus această cerere până la soluționarea căii de atac împotriva respingerii acesteia (Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctul 43).
- 47 Totuși, din hotărârea menționată nu trebuie să se deducă că o astfel de permisiune de a rămâne pe teritoriu ar interzice să se considere că, din momentul respingerii cererii de protecție internațională și sub rezerva existenței unui drept de ședere sau a unui permis de ședere, șederea persoanei interesate devine ilegală, în sensul Directivei 2008/115. Dimpotrivă, cu excepția cazului în care i s-a acordat un drept de ședere sau un permis de ședere precum cel menționat la articolul 6 alineatul (4) din Directiva 2008/115, resortisantul unei țări terțe se află în situație de ședere ilegală în sensul Directivei 2008/115 din momentul respingerii cererii sale de protecție internațională în primă instanță de autoritatea

decizională, iar aceasta independent de existența unei permisiuni de a rămâne pe teritoriu în așteptarea soluționării căii de atac împotriva acestei respingeri (Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctele 44 și 59).

- 48 Astfel, din momentul respingerii cererii de protecție internațională sau în mod cumulativ cu aceasta într-un singur act administrativ, o decizie de returnare poate deci, în principiu, să fie adoptată împotriva persoanei interesate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctul 59).
- 49 În aceste condiții, trebuie subliniat că statele membre sunt obligate să se asigure că orice decizie de returnare respectă garanțiile procedurale prevăzute în capitolul III din Directiva 2008/115, precum și celelalte dispoziții pertinente ale dreptului Uniunii și ale dreptului național. O astfel de obligație este prevăzută în mod explicit la articolul 6 alineatul (6) din această directivă în cazul în care decizia de returnare este adoptată simultan cu momentul la care intervine respingerea cererii de protecție internațională în primă instanță de autoritatea decizională. Această obligație trebuie să se aplice de asemenea în situația în care decizia de returnare a fost luată imediat după respingerea cererii de protecție internațională, separat într-un act administrativ și de către o autoritate diferită (Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctul 60).
- 50 În acest context, revine statelor membre atribuția să asigure deplina eficacitate a căii de atac împotriva deciziei prin care se respinge cererea de protecție internațională, ceea ce impune în special suspendarea tuturor efectelor deciziei de returnare în termenul stabilit pentru introducerea căii de atac și, în cazul în care se introduce o asemenea cale de atac, până la soluționarea acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctul 61).
- 51 Astfel, dreptul la o cale de atac jurisdicțională efectivă implică suspendarea tuturor efectelor juridice ale deciziei de returnare, ceea ce are drept consecință în special faptul că persoana interesată nu poate fi luată în custodie publică în scopul îndepărtării sale în temeiul articolului 15 din Directiva 2008/115 atât timp cât are permisiunea de a rămâne pe teritoriul statului membru în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctul 62).
- 52 Același lucru este valabil și pentru un resortisant al unei țări terțe a cărui cerere de protecție internațională a fost respinsă ca vădit nefondată în conformitate cu articolul 32 alineatul (2) din Directiva 2013/32.
- 53 Este adevărat că din articolul 46 alineatele (5) și (6) din Directiva 2013/32 rezultă că, în asemenea împrejurări, persoana interesată nu beneficiază de plin drept de dreptul de a rămâne pe teritoriul statului membru respectiv până la soluționarea căii de atac exercitate. Totuși, potrivit cerințelor de la articolul 46 alineatul (6) ultimul paragraf din directiva menționată, persoana interesată trebuie să aibă posibilitatea de a sesiza o instanță care va decide dacă poate rămâne pe teritoriul național până la soluționarea pe fond a acestei căi de atac. Articolul 46 alineatul (8) din aceeași directivă prevede că, până la terminarea procedurii prin care se decide dacă persoana interesată poate rămâne, statul membru trebuie să îi permită să rămână pe teritoriul său.
- 54 Rezultă din toate cele de mai sus că resortisantul unei țări terțe a cărui cerere de protecție internațională a fost respinsă ca vădit nefondată nu poate fi luat în custodie publică în temeiul articolului 15 din Directiva 2008/115 pe parcursul termenului de exercitare a unei căi de atac împotriva deciziei de respingere. În cazul exercitării unei asemenea căi de atac, persoana interesată nu poate fi nici luată în custodie publică în temeiul acestui articol atât timp cât ea are permisiunea de a rămâne pe teritoriul statului membru în cauză în conformitate cu articolul 46 alineatul (8) din Directiva 2013/32.

- 55 Având în vedere toate considerațiile precedente, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că Directivele 2008/115 și 2013/32 trebuie interpretate în sensul că se opun ca resortisantul unei țări terțe a cărui cerere de protecție internațională a fost respinsă în primă instanță de autoritatea administrativă competentă ca vădit nefondată să fie luat în custodie publică în scopul îndepărtării sale dacă, în conformitate cu articolul 46 alineatele (6) și (8) din Directiva 2013/32, el poate să rămână în mod legal pe teritoriul național până când se statuează asupra acțiunii sale privind dreptul de a rămâne pe teritoriul în cauză în așteptarea soluționării acțiunii introduse împotriva deciziei de respingere a cererii sale de protecție internațională.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 56 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) decide după cum urmează:

Directiva 2008/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală și Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale trebuie interpretate în sensul că se opun ca resortisantul unei țări terțe a cărui cerere de protecție internațională a fost respinsă în primă instanță de autoritatea administrativă competentă ca vădit nefondată să fie luat în custodie publică în scopul îndepărtării sale dacă, în conformitate cu articolul 46 alineatele (6) și (8) din Directiva 2013/32, el poate să rămână în mod legal pe teritoriul național până când se statuează asupra acțiunii sale privind dreptul de a rămâne pe teritoriul în cauză în așteptarea soluționării acțiunii introduse împotriva deciziei de respingere a cererii sale de protecție internațională.

Semnături